

รายงานสรุปผลการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของกรมปศุสัตว์ระดับพื้นที่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
(Key Success Factor) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ (DLD Co - ordinator : DLD – C) รอบ ๒/๒๕๖๘

+++++

ปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี บูรณาการ ร่วมกับจังหวัดอุทัยธานี สมาคมพัฒนาพันธุ์ควายไทยอุทัยธานี
รายงานสรุปผลการดำเนินการเสนอ กรมปศุสัตว์ ที่มีการระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการขับเคลื่อนนโยบายของกรมปศุสัตว์ (DLD Co-Ordinator: DLD-C)
ระยะเวลาดำเนินการเดือนตุลาคม ๒๕๖๗ ถึง กันยายน ๒๕๖๘

รายงานผลการดำเนินงาน

๑. ชื่อโครงการ : โครงการพัฒนากระบือพันธุ์ดี จังหวัดอุทัยธานีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘

๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี

๓. งบประมาณที่ได้รับ : ๗๓๙,๓๐๐ บาท

๔. หลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์

กระบือเป็นสินค้าที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานี ส่งไปจำหน่าย ทั่วประเทศ ในปี ๒๕๖๖ จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์พบว่าจังหวัด อุทัยธานีมีเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ ๒,๕๐๖ ราย กระบือ ๓๒,๕๗๖ ตัว คิดเป็นผลผลิตกระบือ ๑๑,๒๐๑ ตัว หรือ คิดเป็นมูลค่า ๓๘๒.๔๑ ล้านบาทต่อปี โดยจำแนกเป็นมูลค่ากระบือสวยงาม ๒๖.๙๐ ล้านบาท จากการจำหน่ายกระบือสวยงาม ๒๖๙ ตัว (เฉลี่ยราคา ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อตัว) และเป็นมูลค่ากระบือทั่วไป ๓๕๕.๕๑ ล้านบาท จากการจำหน่ายกระบือทั่วไป ๑๐,๙๓๒ ตัว (เฉลี่ยราคา ๙๓.๐๒ บาทต่อกิโลกรัม) ทั้งนี้ราคาจำหน่ายทั้ง ๒ กรณี คิดจาก กระบืออายุ ๑๘ เดือน น้ำหนักตัวเฉลี่ย ๓๕๐ กิโลกรัม จากข้อมูลดังกล่าวหากมีการส่งเสริม พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์กระบือให้ดียิ่งขึ้นก็จะเพิ่มมูลค่าการซื้อขายที่สูงขึ้น โดยเฉพาะ กระบือในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีที่มีลักษณะลำตัวสูงใหญ่ ยาว มีกล้ามเนื้อมาก ไตไว นิสัยดี เลี้ยงง่าย และเชื่อว่ามีพันธุ์กรรมของกระบือป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งตั้งแต่ใน อดีต กระบือจัดเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญ ๑ ใน ๓ ของจังหวัดอุทัยธานี เกษตรกรจึง ให้ความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์กระบือของตนเองอยู่เสมอๆ ดังนั้นกระบือใน จังหวัดอุทัยธานีจึงเป็นที่นิยมของเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือทั่วประเทศ สำหรับนำไปพัฒนาและ ปรับปรุงฝูงกระบือ การใช้น้ำเชื้อแช่แข็งจากกระบือพ่อพันธุ์จึงได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานีได้รับการสนับสนุน งบประมาณ ๑,๑๓๑,๘๐๐ บาท เกษตรกรเป้าหมาย ๒๖๐ ราย และได้ดำเนินการผสมเทียม จากกระบือน้ำเชื้อพ่อพันธุ์ไปแล้วจำนวน ๒๖๖ ตัว และในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ สำนักงาน ปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานีได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ๑,๑๒๒,๘๐๐ บาท เกษตรกร เป้าหมาย ๒๘๐ ราย แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือในจังหวัดอุทัยธานีที่มีความ ต้องการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์กระบือ แนวทางการปรับปรุงพันธุ์กระบือ มี ๒ วิธี คือ ๑.พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ด้วยการใช้พ่อพันธุ์คุมฝูง โดยคัดเลือกพ่อพันธุ์ที่มีโครงสร้างสูงใหญ่ ๒. พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ด้วยวิธีการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อกระบือที่มีชื่อเสียงซึ่งในปัจจุบัน ได้รับความนิยมมากขึ้นประกอบกับการเลี้ยงกระบือ

/ในปัจจุบัน...

ในปัจจุบันเป็นการเลี้ยงแบบประณีตจึง ทำให้เกษตรกรสามารถจับสัตว์ได้แม่นยำมากขึ้นจึงสามารถเลือกน้ำเชื้อที่ต้องการได้ ทั้งนี้ การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ด้วยวิธีผสมเทียมมีข้อดี คือ เกษตรกรไม่จำเป็นต้องมีพ่อพันธุ์ที่มีราคาสูง เป็นการลดค่าใช้จ่าย แต่ยังสามารถปรับปรุงพันธุ์จากการใช้น้ำเชื้อพ่อที่ต้องการใน การผสมพันธุ์ สามารถกระจายพันธุกรรมของสัตว์พันธุ์ดี เป็นที่ต้องการ ได้อย่างรวดเร็วลดปัญหาในการเกิดโรคติดต่อในระหว่างการเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคล้มปัสกิ้น เป็นต้น และลดความเสี่ยงในการเกิดโรคติดต่อทางระบบ สืบพันธุ์ และคุณภาพน้ำเชื้อของพ่อพันธุ์ ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ แนะนำให้เกษตรกรใช้น้ำเชื้อแช่แข็งของพ่อพันธุ์ที่ผลิตจาก ศูนย์น้ำเชื้อมาตรฐาน เนื่องจากพ่อพันธุ์ดังกล่าวต้องผ่านการตรวจโรคที่สามารถติดต่อทาง ระบบสืบพันธุ์ โรคทางพันธุกรรม และมีการตรวจคุณภาพน้ำเชื้อซึ่งหากเป็นการผสม โดยใช้พ่อพันธุ์จะไม่มี การตรวจลักษณะเหล่านี้ ความเร่งด่วน : ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ช่วยกระตุ้นให้การซื้อขาย กระบือ ในจังหวัดอุทัยธานี มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทั้งในรูปแบบกระบือสวยงาม และ กระบือทั่วไป รวมไปถึงการพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์กระบือในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ให้ ดียิ่งขึ้นไป ทำให้ลูกที่เกิดมามีมูลค่าสูง และทราบถึงพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับการ เลี้ยงกระบือและสอดคล้องกับพื้นที่ รวมทั้งการสร้างอาชีพทางเลือกใหม่ให้แก่เกษตรกรโดย ผลิตพืชอาหารสัตว์จำหน่าย นอกจากนี้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาขั้นตอนการเลี้ยง การผลิต การปรับปรุงพันธุ์สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มความสะดวกพันธุ์ ส่งเสริม และสนับสนุนการตลาดในลักษณะ การเชื่อมโยงเครือข่ายการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้มี ความเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์

๑. อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์ และเพิ่มจำนวนกระบือพันธุ์ดี
๒. เพิ่มมูลค่าผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

๕. ความสอดคล้องกับ

- ๕.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- ๕.๒ ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ยกระดับสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปให้มีคุณภาพและปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

๖. แนวทางการดำเนินงาน

- ๖.๑. กิจกรรมเสวนาแนวทางการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์กระบือ และการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้
- ๖.๒. กิจกรรมการพัฒนากระบือพันธุ์ดีด้วยวิธีการผสมเทียม

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน ตุลาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๘

๘. รายงานผลการดำเนินงาน

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี ดำเนินโครงการพัฒนากระบือพันธุ์ดี จังหวัดอุทัยธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ จังหวัดอุทัยธานี โดยงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดอุทัยธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวนเงิน ๗๓๙,๓๐๐ บาท (เจ็ดแสนสามหมื่นเก้าพันสามร้อยบาทถ้วน) และได้ดำเนินการสรุปและประเมินผลโครงการดังนี้

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
๑.กิจกรรมเสวนาแนวทางการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์กระบือ และการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้	- ได้ดำเนินการจัดเสวนาแนวทางการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์กระบือ และการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้เกษตรกรได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง และกับผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์กระบือของชาวอุทัยธานีให้ดียิ่งขึ้นไป รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มของกระบือ ช่วยกระตุ้นการซื้อขายกระบือในจังหวัดอุทัยธานี ให้มีปริมาณมากขึ้น ทั้งในรูปแบบกระบือสวยงาม และกระบือเนื้อ ภายในงานมีการฝึกอบรม "ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การจัดการที่เหมาะสม และการดูแลสุขภาพสัตว์เบื้องต้น" การเสวนาเรื่อง "แนวทางการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์กระบือ" มีการจัดแสดงนิทรรศการพันธุ์พืชอาหารสัตว์มีชีวิต มีเกษตรกรเข้าร่วมงาน จำนวน ๒๕๐ ราย โดยมีนายกฤษฎา ชักเช็ด นายกสมาคมพัฒนาพันธุ์ควายไทย(สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี) เป็นประธาน พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดอุทัยธานีร่วมพิธีเปิดงาน เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ หอประชุมทรงเสด็จ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุทัยธานี
๒. กิจกรรมการพัฒนากระบือพันธุ์ดีด้วยวิธีการผสมเทียม	- ได้มอบน้ำเชื้อกระบือพันธุ์ดี จำนวน ๔๘๐ โด๊ส ให้สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ๘ อำเภอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผสมเทียมไปดำเนินการผสมเทียมให้กระบือในพื้นที่

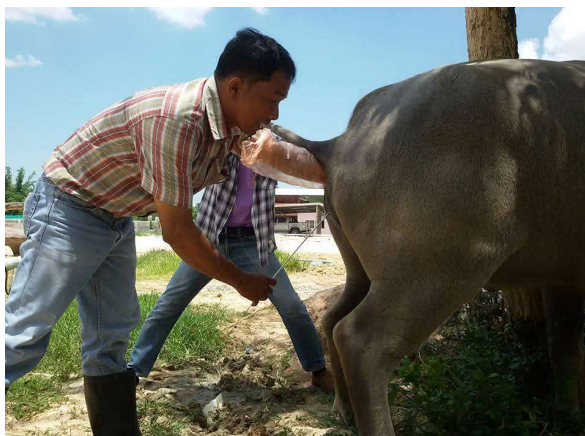
ภาพจัดเสวนาและฝึกอบรมเกษตรกร

วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ หอประชุมทรงเสด็จ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุทัยธานี

ผลการดำเนินงานผสมเทียมน้ำเชื้อกระบือพ่อพันธุ์ที่ดีงบประมาณใน ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘
มอบน้ำเชื้อแช่แข็งกระบือพ่อพันธุ์ดีให้เจ้าหน้าที่ผสมเทียมทุกหน่วยดำเนินการ

โครงการพัฒนากระบือพันธุ์ดี จังหวัดอุทัยธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568
ผลการปฏิบัติงานผสมเทียม กระบือ (งบจังหวัด) (ข้อมูล เมษายน 2568 - สิงหาคม 2568)

อำเภอ	เป้าหมาย (ไต่ส)	ผลงานผสมเทียม				น้ำเชื้อ คงเหลือ (ไต่ส)	ผลงานตรวจท้อง				เป้าหมาย ลูกเกิด (ตัว)	ผลงานลูกเกิด (ตัว)	
		เดือนนี้		สะสม			เดือนนี้ (ตัว)		สะสม (ตัว)			เดือนนี้	สะสม
		ครั้ง	ตัว	ครั้ง	ตัว		ตรวจ	ท้อง	ตรวจ	ท้อง			
เมืองอุทัยธานี	65	1	1	14	14	51	0	0	0	0	26	0	0
หนองขาหย่าง	75	6	6	36	36	39	0	0	0	0	30	0	0
หนองฉาง	45	6	6	32	32	13	0	0	0	0	18	0	0
ทัพทัน	110	16	16	39	39	71	0	0	0	0	44	0	0
สว่างอารมณ์	85	2	2	17	17	68	0	0	0	0	34	0	0
ลานสัก	65	5	5	20	20	45	0	0	0	0	26	0	0
บ้านไร่	35	6	6	13	13	22	3	0	3	0	14	0	0
รวม	480	42	42	171	171	309	3	0	3	0	192	0	0
% ผลงาน				26.88%									

● ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือในจังหวัดอุทัยธานีได้รับความรู้เรื่องเกี่ยวกับพัฒนา และปรับปรุงพันธุ์กระบือ พันธุ์พืชอาหารสัตว์และจัดการที่เหมาะสม การดูแลสุขภาพสัตว์เบื้องต้น
๒. เกษตรกรในจังหวัดอุทัยธานี สนใจในการประกอบอาชีพเลี้ยงกระบือ ปลูกหญ้าเพิ่มมากขึ้น และพัฒนา อาชีพอาหารสัตว์จำหน่ายเพื่อเป็นอาชีพทางเลือกใหม่
๓. เพิ่มมูลค่าผลผลิต ลดต้นทุนและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร
๔. บุคลากรในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานีมีความรู้เพิ่มมากขึ้น
๕. จำนวนกระบือได้รับการปรับปรุงพันธุ์และดูแลสุขภาพ จำนวน ๔๘๐ ตัว และให้ลูกเกิดจากการผสมเทียมไม่น้อยกว่า ๑๙๒ ตัว (อัตราการผสมติดของกระบือ ๔๐%)

● ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการดำเนินการ : ไม่มี